

DOKTORI ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

Máté Nóra

Kapcsolat a diskurzusok tematikai szervezése és a kategorizálás között.

A kategorizálás, mint eszköz.

DE Bölcsészettudományi Kar

2007

I. Az értekezés célkitűzése, a téma körülhatárolása

Az értekezés a kategorizálást mint a tematikai szervezés létrehozásának egy specifikus eszközt vizsgálja a konverzáció-elemzés módszerével.

A **kategorizálást** az értekezés során a következőképpen értelmezem: a személyek osztályozása ön- és társképek leírásával a kommunikáció során. Következésképpen a **kategóriák** olyan osztályok, amelyeket a beszélgetőtársak a beszélgetésben használnak jellemzéseik során az emberek csoportosítása céljából (Sacks 1992a: 40-48, 236-266). A **tematikai szervezés** azokat a beszélgetés során alkalmazott kommunikatív feladatokat foglalja magába, amelyeket a beszélgetésben résztvevők használnak, és amelyek alapján orientálódnak (pl. a téma bevezetése, a téma kifejtése) (vö. Sacks 1992a: 535-43; 1992b: 291-302).

Az értekezés adatbázisa a PARADYS kutatási projekt¹ keretén belül jött létre és a beszélgetésben résztvevők által létrehozott ön- és társképek, valamint a tematikai szervezés empirikus bizonyítékeként szolgál. Az adatbázis beszélt nyelvi hanganyagot tartalmaz – három interjú és egy informális vitaest – a Magyarországon végzett növényi biotechnológiai kísérletek kontextusában. A korpusz kb. 230 perces hanganyag minidisc-eken, CD-re másolva.

Az értekezés központi kérdésfeltevése:

HOGYAN MŰKÖDIK A KATEGORIZÁLÁS MINT A TEMATIKAI SZERVEZÉS ESZKÖZE?

A kérdésfelvetésből a következő központi kutatási részterületek adódnak: egyrészt annak az empirikus vizsgálata, miként szolgál a kategorizálás a tematikai szervezés eszközeként. Másrészt a vizsgálat azt is magában foglalja, hogy empirikusan feltárjuk, mely témákat és kategóriákat alkalmaznak a beszélgetésben résztvevők a biotechnológia tárgykörében, továbbá, hogy hogyan helyezik önmagukat és másokat ezekbe a kategóriákba.

Az értekezés első fejezete az elméleti háttérrel mutatja be, különös hangsúlyt fektetve a sacks-i „résztvevő kategorizálás” (*membership categorization*) elemzésére és annak alkalmazására a konverzáció elemzés tudományterületén (1.1 fejezet), csakúgy, mint a tematikai szervezés alapvető konverzáció-elemzési jellemzőire (1.2 fejezet).

A második fejezet a konverzáció-elemzés alapvető módszertani elveit mutatja be, ezáltal előkészítve az empirikus elemzések számára a módszertani alapot.

¹ A PARADYS projekt szerkezetének, feladatainak, adatainak és főbb eredményeinek általános áttekintését ld. http://www.uni-bielefeld.de/iwt/paradys/English_start.html, Bora és Hausendorf (2000, 2004, 2006).

A harmadik fejezet az empirikus adatbázist mutatja be, annak sajátosságait és kihatásait a kategorizálásra és a tematikai szervezésre nézve.

Az értekezés empirikus része (4. fejezet) azokat a kommunikatív feladatokat rekonstruálja, amelyeket a beszélők a kategorizálás és a tematikai szervezés során használnak. A rekonstruálás a korpusz egyik interjújának teljes szekvenciális elemzése alapján (4.1 fejezet), valamint a két további interjúból és az informális vitaestből vett elemzésrészletek segítségével (4.2 és 4.3 fejezetek) történik. Az elemzések rekonstruálják azokat a módokat is, miként válik a kategorizálás a tematikai szervezés eszközévé. Ezt diagramok illusztrálják (4.1.4, 4.2.1, 4.2.2 és 4.3.2 fejezetek).

Az eddigi empirikus kutatás a kategorizálás témakörében mostanáig specifikusan csak arra fókuszált, hogy – Sacks esetében kutatási vezérfonalként (Sacks 1992a: 753) – megállapítsa: létezik kapcsolat a kategorizálás és a tematikai szervezés között (ld. még Czyżewski et al. 1995: 31-32). Az értekezés szerzőjének legjobb tudása szerint azonban nem történtek kutatások abban az irányban, hogy a kategorizálás milyen módon eszköze a tematikai szervezésnek. Az empirikus elemzések megvilágítják azokat a különböző módozatokat, miként szolgálja a kategorizálás a tematikai szervezést.

A 4.4 fejezet az alábbi tekintetekben összegzi az eredményeket: a kategorizálás mint a tematikai szervezés eszköze (4.4.1 fejezet), a kategorizálás és a tematikai szervezés nyelvi kifejezőeszközeinek kapcsolata (4.4.2 fejezet), csakúgy, mint a beszélgetésben rekonstruált kategóriák és témák (4.4.3 fejezet).

II. Az alkalmazott módszerek

A dolgozat a konverzáció-elemzés módszertanát alkalmazza a célból, hogy a kategorizálásnak a tematikai szervezés során betöltött közreműködő szerepét a beszélt nyelvben tanulmányozza. Kiindulópontként Harvey Sacks (1967, 1984, 1992) releváns kutatásai szolgálnak.

Az alapvető konverzáció-elemzési metodológiának megfelelően az empirikus vizsgálat a kategorizálást és a tematikai szervezést mint kommunikatív folyamatokat vizsgálja, amelyek elemzése *turn by turn* történik, minden résztvevő hozzászólásának figyelembevételével.

Az értekezés a résztvevők (*members'*) kategorizálását – innen Sacks' terminusa *members' categories/membership categories* (Sacks 1992a: 40) – és a résztvevők (*members'*) tematikai szervezését tanulmányozza.

A konverzáció-elemzés szemlélete értelmében a kategóriák és a beszélgetés témáinak létrehozását a résztvevők közös, együttműködő munkájának tekintem.

A metodológiai hagyománynak megfelelően autentikus, nem manipulált beszélgetéseket vizsgálók, amelyeket transzkripciók formájában kerültek rögzítésre – következésképpen az értekezés empirikus kutatásának alapja egy 133 oldalas transzkripció a GAT transzkripció rendszerben (Selting et al. (1998)). Minden egyes transzkripció “finom” transzkripció formában készült, amelyre jellemző a prozódiai sajátosságok, átfedések, szünetek, akadozások, stb. pontos rögzítése, valamint tartalmazzák a para- és nonverbális jelenségeket és eseményeket is.

Az empirikus elemzés azokat a mindennapi módszereket és szabályszerűségeket keresi, amelyek alapján az emberek interakcióba lépnek, hogy a társadalmi valóságot és rendet létrehozzák (vö. Kallmeyer és Schütze 1976: 13, Schenkein 1978: 2-3, Streeck 1983: 96 ff.).

A konverzáció-elemzés egyik alappillérenek – a beszélgetések pragmatikusságának (vö. pl. Depperman 1999: 8) – megfelelően az értekezés empirikus elemzéseit feltárják azokat a kommunikatív feladatokat, amelyeket a beszélők a kategorizálás és a tematikai szervezés során használnak.

A hangfelvételek tehát a Magyarországon folyó növényi biotechnológiai kísérletek kontextusában készültek 2002-2003 során. Ezen adatbázis empirikus vizsgálata képes arra rávilágítani, hogy

- melyek azok a releváns *résztevő kategóriák*, amelyek a biotechnológia kontextusában létrejönnek,
- *hogyan segíti a kategorizálás a tematikai szervezést*, valamint
- betekintést nyerhetünk abba is, hogy melyek azok a *témák*, amelyeket a résztvevők egy ilyen kontextusban tipikusan használnak.

Az interjúk nem limitált, de előkészített kérdések sorának segítségével jöttek létre, flexibilis szerkezetűek, ahol lehetőség nyílik a spontán beszédre, az interjúalany megváltoztathatja a beszélgetés menetét, beszélhet olyan témákról, amelyek eredetileg nem képezték az interjú alapját. Mindezekből az következik, hogy az interjúk nem formálisak, de részben irányított szerkezetűek.

III. Eredmények

Az empirikus elemzések (4.1, 4.2 és 4.3 fejezetek) a következőket rekonstruálták:

- I. Azokat a módokat, ahogyan a kategorizálás elősegíti a tematikai szervezést.
- II. Azokat a nyelvi eszközöket, amelyeket a beszélők a kategorizálás és a tematikai szervezés során alkalmaznak.

III. Azokat a résztvevő kategóriákat (*membership categories*), amelyek a növényi biotechnológia témakörében relevánsak.

I.

Hat kommunikatív feladat került azonosításra a beszélők kategorizálása során. Az alapján, hogy

A) a kérdéses kategória említésre került-e már, megkülönböztetjük

1. a kategória bevezetését,
2. a kategória felidézését,

B) a beszélők a kategória valamelyik jellemző tulajdonságát (cselekvések, viselkedés) írják le, az alábbi kommunikatív feladatok jönnek létre

1. a kategória tulajdonságokkal való felruházása,
2. a kategória értékelése,
3. a kategória-specifikus tulajdonságok megerősítése, ill.
4. a tulajdonságok konkretizálása.

A beszélők tematikai szervezése során rekonstruált kommunikatív feladatok:

1. a téma bevezetése,
2. a téma kifejtése,
3. a téma „elmozdítása”,
4. a téma megújítása,
5. témaváltás
6. a téma befejezése.

A kutatás során bizonyítást nyert, hogy a kategorizálás a tematikai szervezés eszköze. A kutatás központi kérdésére – „Hogyan működik a kategorizálás mint a tematikai szervezés eszköze?” – a választ a kommunikatív feladatok egymáshoz való viszonyának rekonstrukciója adja. A beszélgetők által leggyakrabban használt módszernek a kategóriák tulajdonsággal való ellátása bizonyult egy téma kifejtése során. Az eredményeket az alábbi hat pontban foglalhatjuk össze:

1. Egy kategória bevezetése áltál irányíthatja a beszélgetést, hogy hozzájárul a beszélgetés első témájának bevezetéséhez. Bármennyire triviálisan is hangzik ez az eredmény, már Harvey Sacks is feltételezte, hogy az első találkozásokkor elhangzó beszélgetések esetében a szokásos “Mit dolgozol?” (*What do you do?*), “Hova való vagy?” (*Where do you come from?*) kérdésekre adott válaszok a beszélőtárrsal kapcsolatban több információt feltárnak (pl. az ő tipikus tulajdonságait, cselekedeteit, szerepeit) és rendszerint további tematikai lépések, egy-egy téma kifejtése előtt is

megnyitják az utat. Ez a feltételezés nyert bizonyítást abban a formában, hogy egy kategória bevezetése eszköze egy téma bevezetésének.

2. Az elemzések alapján megállapítható, hogy a téma kifejtése a leggyakoribb tematikai feladat, amelynél a kategorizálás eszközül szolgál. A beszélgetők úgy fejtenek ki egy-egy témát, hogy

- a) bevezetnek egy kategóriát,
- b) a kategóriát tulajdonságokkal látják el,
- c) értékelik a kategóriát,
- d) megerősítik a kategória-jellemző tulajdonságokat, valamint
- e) felidéznek egy kategóriát.

3. A téma „elmozdítását” kieszközölheti, ha

- a) a beszélő a kategóriát új tulajdonságokkal ruházza fel és/vagy
- b) megerősíti a kategória-specifikus tulajdonságokat.

4. A téma megújításának eszközei:

- a) a kategória tulajdonságokkal való ellátása – ezáltal a beszélő képes megvilágítani a témát egy más szemszögből, ami a téma megújítását eredményezheti;
- b) a kategória-specifikus tulajdonságok megerősítésével is visszatérhet a beszélő az előző témá(k)hoz,
- c) a kategória felidézésével a beszélő megújíthat egy előző témát.

5. A témaváltáshoz hozzájárul, ha

- a) a beszélő egy kategória tulajdonságait leírja, vagy
- b) megerősíti annak tulajdonságait.

6. Eszközök, amelyek segítik a téma befejezését:

- a) kategória-jellemző tulajdonságok megerősítése és
- b) konkretizálása.

Bebizonyosodott, hogy a kategorizálás leginkább a téma kifejtését, „elmozdítását”, ill. megújítását – és nem a téma bevezetését, témaváltást és a téma befejezését – segíti elő, amelyre az alábbiak szolgálhatnak magyarázatul:

A téma kifejtése során a beszélőknek számos lehetőségük van arra, hogy illusztrálják, megvitassák a témát saját maguk vagy mások jellemzésével (2 a)-e) pontok). A téma „elmozdítása” és megújítása olyan ismétlődő kommunikatív feladatok – szemben annak egyértelmű jelzésével, hogy a beszélő témát vált –, amellyel a beszélők gördülékeny társalgást alakítanak ki. A téma „elmozdítását” és megújítását tipikusan a kategória tulajdonságokkal való felruházása és a kategória-specifikus tulajdonságok megerősítése szolgálja (ld. fent 3 a)-b) és 4 a)-b) pontok).

Ezzel szemben a téma bevezetését, a témaváltást és a téma befejezését csak limitáltan szolgálja a kategorizálás. A kategorizálás ritka előfordulását egy téma bevezetésekor lokális specifikussággal magyarázhatjuk, pontosabban lokális megszorítással, mivel a téma bevezetésekor a beszélők még nincsenek belemelegedve a beszélgetésbe és így nincs lehetőségük arra, hogy feleljenek bizonyos tartalmakra, nézetekre vagy elképzelésekre, amely kategorizáláshoz vezethetne. A téma befejezése alig „hozzáférhető” tematikai szervezésbeli jelenség, mivel nincs minden témának tisztán látható és rekonstruálható lezárása, amely mutatná a határvonalat és kategorizálást hozhatna létre. Jóllehet a kategória-specifikus tulajdonságok megerősítése és a tulajdonságok konkretizálása segítheti a téma befejezését (6 a)-b) pontok). Ugyanez a magyarázat – a határvonal rekonstruálásának nehézsége – érvényes a témaváltás esetében is, mivel a beszélők tipikusan inkább „átvezetik” az egyik témát a másikba, mintsem tisztán témát váltanának, tehát „elmozdítják” vagy megújítják a témát, amelyet segíthetne a kategorizálás. Mindazonáltal a kategória tulajdonságokkal való ellátása és azok megerősítése segítheti a témaváltást (5 a)-b) pontok).

II.

A nyelvi eszköztár vizsgálatának szisztematizálása még inkább kikristályosította azt az eredményt, amely szerint a kategorizálás a tematikai szervezés eszköze (ld. ennek különböző módjait fent).

Az adatok alapján kimutattuk, hogy megegyezés áll fenn a téma kifejtésénél alkalmazott nyelvi formák (példák, epizódok, idézetek) és a téma kifejtését támogató kategorizálás kommunikatív feladatai – a kategória tulajdonságokkal való ellátása, értékelés, megerősítés – között. A téma megújítása során gyakran alkalmazott nyelvi forma az ismétlés. A kategóriák tulajdonságokkal való ellátása és a kategória-jellemző tulajdonságok megerősítése – amely két kommunikatív feladat a téma megújításának eszköze – során szintén rekonstruáltuk, hogy az ismétlés egy tipikus nyelvi forma. A téma „elmozdítását” példák említése, felsorolása szolgálhatja csakúgy, mint az egyik eszközülnél szolgáló kategorizációs eszköz a tulajdonságokkal való felruházást is.

III.

A beszélők kommunikációja alapján az alábbi résztvevő kategóriákat (*membership categories*) tárta fel az értekezés az azokhoz kapcsolódó jellemzőkkel és tulajdonságokkal együtt: 'a fogyasztók', 'a multik', 'a cégek', 'a társadalom', 'a környezetvédők', 'a gazdák', 'a géntechnológusok', 'a tudósok', és a 'kísérletezők'.

Az értekezés főbb eredményeinek összefoglalása:

1. Az empirikus elemzések bebizonyították, hogy a résztvevők kategorizálása a beszélgetőpartnerek kommunikációjában és kommunikációja által jön létre. A kategóriák nem előre adott jelenségek – azokat és azok kategória-jellemző tulajdonságait a beszélgetőpartnerek együttműködve alakítják és formálják újra (vö. a 'multik' kategóriája – 'a multik' tulajdonsága, mely szerint az éhezés ellen harcolnak, módosul, ill. az informális vita szereplői azt elutasítják – 'a multik' képmutatók, jól hangzó szlogenekkel dolgoznak). A témák sem eleve adottak és megváltoztathatatlanok, mivel azokat pl. a beszélők kommunikációja „elmozdíthatja”, megújíthatja, azokra visszatérhetnek, stb.
2. Láttuk, hogy egy résztvevő kategória választása (pl. 'a magyar környezetvédők') magában hordozza azokat a tulajdonságokat, amelyeket a kategória tagjai viselnek (hozzárendelt kategória-specifikus tulajdonságok és annak alfajtái, mint pl. elhivatottság, szerep, jogosultság; 'a magyar környezetvédők' kategória-jellemző meggyőződése az, hogy ellenzik a géntechnológiát), illetve a kategória halmazt (pl. „a magyar géntechnológia szabályozásban résztvevő felek”). Bizonyítottuk tehát, hogy a kategorizálás nem csupán leíró (*descriptive*), hanem „tulajdonságokkal felruházó” (*ascriptive*) folyamat is.
3. A résztvevő kategóriákat az elemző nem rávetíti a beszélgetésre, hanem kizárólagosan a beszélgetésben résztvevők hozzák létre azokat. A kategóriák résztvevő kategóriák. A biotechnológia témakörében rekonstruált kategóriák kivétel nélkül a nyelvi adatokból származnak.
4. A kategóriák továbbá „helyzethez” (*occasioned*) kötöttek: a kategóriákat a beszélgetés itt és most pillanatában a beszélgetőpartnerek hozzák létre.
A résztvevő kategóriák kiválasztása a beszélgetés egy adott pillanatában függ a kommunikációs szituációtól. A géntechnológiáról szóló kommunikáció egy konstruktív aréna, ahol a beszélgetőpartnerek véghezvihetik a kategorizálást. A veszélyekről, kockázatokról és etikáról folytatott diszkusszió beszélgetést indukálhat pl. arról, hogy kinek van joga ebben a témában dönteni. Ez viszont 'a tudósok' kategóriáját eredményezi, mely kategória tulajdonsága az informális vitában résztvevő beszélők kommunikációja alapján az, hogy semlegesnek kellene lenniük. Hiszen ez az egyetlen módja annak, hogy garantáljuk a nem részrehajló, kockázatmentes döntéseket a kísérletezésekkel kapcsolatban.
5. Rekonstruáltuk azt is, hogy a kategóriák biztosítják a személynek, mint egy kategóriához tartozó embernek az észlelését. A beszélőnek az az egyedi, „itt és most” választása, hogy 'a multik' kategóriát alkalmazza 'a cégek' helyett, kontrollt gyakorolhat és a kategóriák *inference rich* jellemzői motiválják. Ha valakit 'a multik' kategóriájának tagjaként

kategorizálnak, akkor az számos közös és sokak által osztott kategória-specifikus jellemzőt feltételez – többek között pl. az emberek megtévesztése –, amelyre utalni lehet anélkül, hogy a jellemzőt explicite meg kellene említeni (vö. informális vitaest elemzése). Másrészt, 'a cégek' kategóriájának választása olyan *inference rich* jellemzőket implicál, mint hogy professzionálisan dolgozik és szakértő tudással rendelkezik ahhoz, hogy az emberiség problémáira megoldást adjon.

6. Szoros összefüggésben azzal a felismeréssel, hogy a kategorizálás a tematikai szervezés eszköze, azt is bizonyítottuk, hogy egy kategória választásának tematikai következményei vannak. Egy személy leírása, mint *egy ZÖLD egy környezetvédő egy HARcos (.) személy* (interjú LG/446) egy nyilvánvaló választás abban a beszédhelyzetben, amikor a téma a magyar biotechnológiai szabályozásban résztvevő felek kapcsolata, amely azt mutatja meg, hogy 'a magyar környezetvédők' kategória-specifikus tulajdonsága, hogy harcolnak a nézeteikért.

'A magyar környezetvédők' jellemzése, mint a *kis: (--)* ilyen hozzászólók (.) álltak fel oda és akkor (.) mondom (.) sírtak hogy (.) itt a világ vége (interjú HGY/357-363) motivált, amikor a téma a társadalom megismertetése a géntechnológiával; ez a leírás segíti az interjúváltat abban, hogy a kategóriát azzal a jellemző tulajdonsággal lássa el, amely szerint nem-professzionális, érzelmi töltetű lakossági fórumokat tartanak.

IV. A doktori téziseiben idézett irodalom

- Bora, A. & Hausendorf, H. (2000): Proposal for the Project "Participation and the Dynamics of Social Positioning". University of Bielefeld.
- Bora, A. & Hausendorf, H. (2004): Participation and the Dynamics of Social Positioning. Final Report to the European Commission. University of Bielefeld.
- Bora, A. & Hausendorf, H. (2006): Communicating Citizenship and Social Positioning. Theoretical Concepts. In Hausendorf, H. & Bora, A. (szerk.): *Analysing Citizenship Talk*. Amsterdam/Philadelphia: Benjamins, 23-49.
- Czyżewski, M. et al. (szerk.) (1995): *Nationale Selbst- und Fremdbilder im Gespräch. Kommunikative Prozesse nach der Wiedervereinigung Deutschlands und dem Systemwandel in Ostmitteleuropa*. Opladen: Westdeutscher Verlag.
- Deppermann, A. (1999): *Gespräche analysieren*. Opladen: Leske+Budrich.
- Kallmeyer, W. & Schütze, F. (1976): *Konversationsanalyse*. *Studium Linguistik*, 1-28.
- Sacks, H. (1967): The search for help: no one to turn to. In Shneidemann, S. (szerk.): *Essays in Self-destruction*. New York: Science House, 203-223.
- Sacks, H. (1984): On doing being ordinary. In Atkinson, J. M. & Heritage, J. (szerk.): *Structures of Social Action. Studies in Conversation Analysis*. Cambridge: CUP, 413-29.
- Sacks, H. (1992a): *Lectures on Conversation I*. Ed. by Gail Jefferson. Oxford: Blackwell.
- Sacks, H. (1992b): *Lectures on Conversation II*. Ed. by Gail Jefferson. Oxford: Blackwell.
- Schenkein, J. (1978): Sketch of an Analytic Mentality for the Study of Conversational Interaction“. In Schenkein, J. (szerk.): *Studies in the Organisation of Conversational Interaction*. New York: Academic Press, 1-6.
- Selting, M. et al. (1998): Gesprächsanalytisches Transkriptionssystem. *Linguistische Berichte* 173, 91-122.
- Streeck, J. (1983): *Konversationsanalyse. Ein Reparaturversuch*. *Zeitschrift für Sprachwissenschaft* 2.1, 72-104.

V. A szerzőnek az értekezés tárgyából megjelent publikációi

1. Folyóiratcikkek, tanulmányok

1. Máté, N.: „Eine erzähltextspezifische Analyse im Rahmen der ethnomethodologischen Konversationsanalyse.” In *Werkstatt. Arbeitspapiere zur germanistischen Sprach- und Literaturwissenschaft*, Debrecen: Kossuth, 2/2001, 7-42
2. Iványi, Zs./Kertész, A./Máté, N.: „A társadalmi kategorizálás nyelvi eszközei a 'Grüne Gentechnik' c. korpuszban.” In Andor, J./Benkes, Zs./Bókay, A. (szerk.): *Szöveg az egész világ. Petőfi S. János 70. születésnapjára*. Budapest: Tinta, 2002, 269-292
3. Iványi, Zs./Kertész, A./Marinecz, K./Máté, N.: „A társadalmi kategorizálás grammatikája és pragmatikája.” In Klaudy, K./Bodnár, I. (szerk.): *Modern Filológiai Közlemények V/1*. Miskolci Egyetem Modern Filológiai Intézet: Scholastica, 2003, 5-24

2. Megjelentetett konferenciaelőadások

1. Personal Reference, Social Categorization and the Communicative Achievement of Citizenship. In: Bora, A. / Hausendorf, H. (szerk.) (2005): *Social Positioning in Political and Legal Decision-Making Processes*. Amsterdam / Philadelphia: Benjamins (Társszerzők: Iványi Zs., Kertész A., Marinecz K.)

3. Tudományos tartalmú Internet hozzáférésű anyag:

1. Iványi Zs., Kertész A., Marinecz, K., Máté, N.: Country Report. In: Bora, A. / Hausendorf, H. (2004): Final Report to the European Commission. http://www.uni-bielefeld.de/iwt/paradys/German_start.html, 253-293. o.
2. Iványi Zs., Kertész A., Marinecz K., Máté N.: Deliverable No. 5. "Status reports: linguistic and sociological information on "communicated citizenship" in the respective national socio-legal context". PARADYS. (2003). http://www.uni-bielefeld.de/iwt/paradys/D5_public_summary_PARADYS.pdf, 138-200.o.